

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 10/2020-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. januára 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava, v mene ktorého koná minister spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 159/2018 z 26. septembra 2019 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, **p r i j í m a** na ďalšie konanie.

2. **O d k l a d á** vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 159/2018 z 26. septembra 2019 do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci samej.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava, v mene ktorého koná minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 159/2018 z 26. septembra 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu (ďalej len „postup v napadnutom konaní“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 16 C 51/2012 z 24. februára 2014 v napadnutých častiach, ktorým súd prvej inštancie zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi sumu 9 894,44 € ako náhradu nemajetkovej ujmy z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu a jeho nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) a sumu 3 139,88 € ako náhradu trov konania. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol v intenciách právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vysloveného v jeho uznesení sp. zn. 2 Cdo 142/2017 z 31. júla 2018 (ďalej len „uznesenie z 31. júla 2018“).

3. Sťažovateľka zdôrazňuje, že jej ústavná sťažnosť, ktorou napáda postup krajského súdu a ním vydaný napadnutý rozsudok bezprostredne súvisí s prvou ústavnou sťažnosťou zo 16. novembra 2018, ktorou sťažovateľka napadla ústavnú udržateľnosť uznesenia najvyššieho súdu z 31. júla 2018 (ďalej aj „prvá ústavná sťažnosť“). Ústavný súd prvú

ústavnú sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 31. júla 2018, prijal uznesením sp. zn. II. ÚS 578/2018 zo 6. decembra 2018 na ďalšie konanie. Vo veci prvej ústavnej sťažnosti ústavný súd meritórne dosiaľ nerozhodol. V tejto súvislosti sťažovateľka namieta, že napadnutý rozsudok krajského súdu, v ktorom sa krajský súd riadil právnymi závermi najvyššieho súdu, trpí rovnako vadou arbitrárnosti, ako to bolo namietané v prvej ústavnej sťažnosti.

4. Vzhľadom na už uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd z dôvodu hospodárnosti a rýchlosti konania v súlade s § 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a § 166 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) spojil konanie o tejto ústavnej sťažnosti a konanie vedené pod sp. zn. II. ÚS 578/2018 na spoločné prejednanie a rozhodnutie.

5. K splneniu procesných podmienok prípustnosti prejednávania ústavnej sťažnosti sťažovateľka uvádza, že ako právnická osoba vystupujúca v konaní o náhradu škody podľa príslušných ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. je nositeľkou práv zaručených ústavou a dohovorom. Sťažovateľka v konkrétnostiach odkazuje na rozhodnutia ústavného súdu, v ktorých bola otázka aktívnej procesnej legitímácie štátu v konaní o ústavnej sťažnosti už riešená (m. m. II. ÚS 16/2011, II. ÚS 501/2010, III. ÚS 105/2011, II. ÚS 578/2018).

6. V podstatnom k priebehu konaní pred všeobecnými súdmi pri rozhodovaní v merite vecí sťažovateľka zdôrazňuje, že v poradí prvým rozsudkom sp. zn. 9 Co 489/2014 z 26. januára 2017 (ďalej len „prvý rozsudok krajského súdu“) sa krajský súd nestotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie týkajúcim sa posúdenia sťažovateľkou vznesenej námietky premlčania a konštatoval, že základ celého nároku uplatňovaného žalobcom je daný ustanoveniami zákona č. 58/1969 Zb., podľa ktorých sa musí postupovať aj pri posúdení premlčania uplatňovaného nároku, takže nie je dôvod na aplikáciu všeobecných ustanovení o premlčaní podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka.

7. Uznesením najvyššieho súdu z 31. júla 2018 bol prvý rozsudok krajského súdu v rámci dovolacieho konania zrušený s odôvodnením, že *„správny je... záver súdu prvej inštancie o potrebe aplikácie všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty podľa § 101 Občianskeho zákonníka“*, a vec vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie.

8. Aj napriek tomu, že prvá ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou táto napadla uznesenie najvyššieho súdu z 31. júla 2018, bola prijatá na ďalšie konanie, krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol v intenciách tohto rozhodnutia dovolacieho súdu, a pritom *„musel objektívne vnímať niektoré podstatné skutočnosti, ktoré mali viesť k jeho obozretnému procesnému postupu vo veci samej.“*

9. Ústavný súd zatiaľ o prvej ústavnej sťažnosti sťažovateľky nerozhodol, avšak sťažovateľka zdôrazňuje, že prijatím prvej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie jej ústavný súd priznal ústavnoprávny význam a pravdepodobnosť jej úspešnosti sa zvýšila. Zásah *„do práv sťažovateľky sa po prijatí Prvej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a vydaním Napadnutého rozsudku stal reálnym“*, keďže sa zvýšila šanca existencie dvoch rozdielnych rozhodnutí v jednej veci. Stav charakterizovaný existenciou dvoch rozdielnych rozhodnutí je pritom v právnom štáte nežiaduci.

10. Sťažovateľka zastáva názor, že povinnosťou krajského súdu bolo po zistení, že rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré je pre krajský súd záväzné, je predmetom ústavného prieskumu v konaní pred ústavným súdom, zvážiť voľbu procesného postupu a vykonať test proporcionality, v ktorom by krajský súd zvážil, či *„s ohľadom na daný stav je záujem na rýchlosti rozhodnutí vo veci alebo prevažuje záujem primeranou racionálnou nečinnosťou zabrániť vzniku kolízie dvoch rozhodnutí vo veci.“*

11. Podľa sťažovateľky krajský súd nedôvodne uprednostnil princíp rýchlosti konania pred účinnou ochranou práv a oprávnených záujmov strany v spore, a to bez existencie dôvodu v prospech rýchlosti konania. Princíp účinnej a spravodlivej ochrany rešpektujúcej princíp právnej istoty je bezpochyby hodnotovo významnejším princípom ako samotný záujem na rýchlosti konania.

12. Krajský súd tak podľa názoru sťažovateľky zvolil neefektívny procesný postup, ktorým bezdôvodne uprednostnil rýchlosť konania a rezignoval na ochranu princípu právnej istoty.

13. Podľa sťažovateľky jej v poradí druhá ústavná sťažnosť nie je predčasná, keďže napadnutý rozsudok krajského súdu nepatrí do skupiny odvolacích rozhodnutí, ktoré je možné napadnúť dovolaním. Sťažovateľka neidentifikovala žiadny z dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP (tzv. dôvody zmätočnosti), keďže absentuje predpokladaný následok nesprávneho procesného postupu súdu, ako je vymedzený v dovolacom dôvode podľa § 420 písm. f) CSP (vydaním napadnutého rozsudku krajského súdu nedošlo k zásahu do práva sťažovateľky uskutočňovať v konaní jej patriace procesné práva v zmysle Civilného sporového poriadku).

14. Konanie pred ústavným súdom o ústavnej sťažnosti proti kasačnému rozhodnutiu dovolacieho súdu nepredstavuje pri novom prerokovaní veci na odvolacom súde predbežnú otázku, pre ktorú by bol odvolací súd zo zákona povinný konanie prerušiť, a existencia kasačného rozhodnutia dovolacieho súdu, naopak, zaväzuje súd nižšej inštancie na ďalšie konanie, v ktorom sa má riadiť právnym názorom dovolacieho súdu, pokiaľ bol tento v kasačnom rozhodnutí vyslovený. Absencia „zásahu do práva sťažovateľky uskutočňovať jej patriace procesné práva v konaní namietaným postupom krajského súdu však neznamená, že týmto postupom nedošlo k porušeniu jej práva na spravodlivú súdnu ochranu v zmysle... čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, a to spôsobom popísaným“ v tejto ústavnej sťažnosti.

15. Podaniu dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa sťažovateľky bránia limity vymedzené uznesením najvyššieho súdu z 31. júla 2018, ktoré sťažovateľka napadla prvou ústavnou sťažnosťou.

16. Vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd v napadnutom rozsudku „právny názor (teda riešenie spornej právnej otázky) dovolacieho súdu rešpektoval, nemožno identifikovať žiaden z dôvodov prípustnosti dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci Krajským súdom v zmysle § 421 CSP, keďže tento sa v posúdení spornej otázky neodchýlil od

rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu, a súčasne nemožno konštatovať, že by rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu v tejto spornej otázke v čase vydania Napadnutého rozsudku neexistovala, resp., že by bola rozdielna.“.

17. Sťažovateľka považuje právne posúdenie spornej otázky dovolacím súdom v uznesení z 31. júla 2018 za nesprávne a arbitrárne z dôvodov uvádzaných vo svojej prvej ústavnej sťažnosti a z rovnakých dôvodov je nesprávny a arbitrárny aj napadnutý rozsudok krajského súdu. Po prijatí prvej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je však podľa sťažovateľky nevhodné a neefektívne, aby dovolaciemu súdu predkladala na riešenie právnu otázku, ktorá už je predmetom prieskumu na ústavnom súde na základe prvej ústavnej sťažnosti, a pritom by aj v tomto prípade hrozil vznik ústavne neakceptovateľného stavu existencie dvoch potenciálne protichodných rozhodnutí v jednej veci.

18. Na základe uvedených skutočností preto sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom krajského súdu v napadnutom konaní a zruší napadnutý rozsudok krajského súdu.

19. Sťažovateľka zároveň podľa § 129 zákona o ústavnom súde navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu až do rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej. Odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu sťažovateľka odôvodňuje obavou z núteného výkonu rozhodnutia priznávajúceho žalobcovi stanovenú sumu finančných prostriedkov ako náhradu nemajetkovej ujmy a trov konania. V prípade úspešnosti prvej ústavnej sťažnosti dôjde k zrušeniu napadnutého rozsudku krajského súdu „z dôvodu existencie okolností vylučujúcej samotný vznik práva žalobcu na ním požadované plnenie.“.

20. Pri posudzovaní dôvodnosti odloženia vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu je nevyhnutné vychádzať aj z postavenia sťažovateľky ako štátu v zastúpení orgánom verejnej moci. Pri takomto subjekte nie je možné očakávať platobnú neschopnosť sťažovateľky a nemožnosť kedykoľvek v budúcnosti uhradiť žalobcovi priznanú sumu v prípade, že na zrušenie napadnutého rozsudku krajského súdu nebude dôvod. Na druhej strane žalobcom je fyzická osoba, pri ktorej po prípadnom splnení uloženej povinnosti zo strany sťažovateľky a úhrade stanovenej sumy a prípadnej následnej úspešnosti sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom bude *„možnosť na spätné vymoženie akejkoľvek sumy od žalobcu výrazne obmedzená, keďže uhradené prostriedky budú spotrebované.“*

21. V prípade nevyhovenia návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu sťažovateľke hrozí závažná ujma v podobe poskytnutého finančného plnenia, ktoré bude aj napriek úspešnosti v konaní pred ústavným súdom fakticky nevyhnutné. U sťažovateľky nie je dôvodné predpokladať jej platobnú neschopnosť a neexistuje ani iná skutočnosť, pre ktorú by bolo odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu v rozpore s verejným záujmom.

22. Na podklade uvedených skutočností preto sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku až do rozhodnutia o tejto ústavnej sťažnosti.

II.

23. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

24. Konanie pred ústavným súdom vrátane konania o ústavných sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb sa s účinnosťou od 1. marca 2019 riadi ustanoveniami zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom krajského súdu v napadnutom konaní

25. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

26. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

27. V súlade s § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne alebo ho nezamietne podľa § 57, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

28. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

29. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a pritom

získoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

30. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nezistil nedostatky v zákonom predpísaných náležitostiach ústavnej sťažnosti ani dôvody na jej odmietnutie a otázku opodstatnenosti tvrdení v nej obsiahnutých treba posúdiť v konaní vo veci samej, prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde v celom rozsahu tak, ako to je vymedzené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

K návrhu sťažovateľky na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu

31. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

32. Dôvody vyplývajúce z relevantnej časti ústavnej sťažnosti, na podklade ktorých sťažovateľka požaduje odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu (body 19 až 20 tohto uznesenia), sú podľa názoru ústavného súdu postačujúce pre záver o splnení podmienok na dané procesné opatrenie. Odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorého ústavnú udržateľnosť je nevyhnutné posúdiť aj v kontexte argumentácie obsiahnutej v prvej ústavnej sťažnosti (ktorou sťažovateľka napáda ústavnú udržateľnosť rozhodnutia dovolacieho súdu, ktorého právnym názorom sa krajský súd pri vydávaní napadnutého rozsudku riadil), je nevyhnutným predpokladom zaistenia účinnej ochrany práv sťažovateľky. Neodložením vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a jeho prípadným núteným výkonom by došlo v prípade následného vyhovie

ústavnej sťažnosti sťažovateľky k značnému obmedzeniu spätnej faktickej vymožitelnosti už zaplateného nároku, keďže žalobcom, v prospech ktorého má sťažovateľka na podklade napadnutého rozsudku krajského súdu povinnosť plniť, je fyzická osoba a je dôvodný predpoklad, že „*uhradené prostriedky budú spotrebované*“. Právnymi následkami napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorého ústavná udržateľnosť je spochybniteľná aj v kontexte rozhodnutia dovolacieho súdu, ktorého ústavnú udržateľnosť ústavný súd preskúmava meritórne v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 578/2018, preto sťažovateľke hrozí závažná ujma. U sťažovateľky – štátu zastúpeného orgánom verejnej moci pritom nemožno dôvodne vychádzať z jej platobnej neschopnosti. K ohrozeniu plnenia povinnosti sťažovateľky voči žalobcovi preto v prípade nevyhovenia ústavnej sťažnosti sťažovateľky nedochádza. Odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu preto nie je v rozpore s verejným záujmom a neexistuje ani iná skutočnosť, ktorá by záver o rozpore s verejným záujmom odôvodňovala.

33. Ústavný súd preto návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu vyhovel tak, ako to je uvedené v bode 2 tohto uznesenia. Rozhodnutie vo veci odloženia vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu neprejudikuje meritórny záver ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

34. V súlade s § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o jeho skoršom zrušení. Podľa § 131 ods. 2 zákona o ústavnom súde odklad vykonateľnosti môže ústavný súd zrušiť aj bez návrhu, ak sa v priebehu konania ukáže, že pominuli dôvody, pre ktoré sa nariadil, alebo sa ukáže, že tieto dôvody vôbec neboli dané.

35. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokových častí tohto uznesenia.

36. V konaní po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti následne ústavný súd v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde a Civilného sporového

poriadku rozhodne aj vo veci spojenia vecí tejto ústavnej sťažnosti a prvej ústavnej sťažnosti (konanie vedené pod sp. zn. II. ÚS 578/2018) na spoločné konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu